

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2388/2023
22.08.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Владица Јовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство одбране, ВП, коју заступа Војно правобранилаштво - Одељење у Нишу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3041/22 од 19.01.2023. године, на седници одржаној 22.08.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3041/22 од 19.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П1 999/21 од 01.06.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде увећане плате по основу прековременог рада у периоду од 01.01.2015. године до 01.01.2018. године, исплати износе појединачно опредељене са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ из ..., па је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде увећане плате по основу прековременог рада у периоду од 01.01.2015. године до 01.01.2018. године, исплати износе појединачно опредељене са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима исплати трошкове поступка и то тужиоцу АА износ од 118.440,00 динара, а тужиоцу ББ износ од 118.720,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3041/22 од 19.01.2023. године, преиначена је пресуда Основног суда у Крушевцу П1 999/21 од 01.06.2022. године и одбијен као неоснован тужбени захтев тужилаца АА и ББ којим су тражили да се обавезе

тужена да тужиоцима на име накнаде увећане плате по основу прековременог рада у утуженом периоду исплати износе појединачно опредељене, са законском затезном каматом од доспелости па до исплате и обавезани су тужиоци да туженој на име трошкова парничног поступка исплате износ од 24.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбе члана 404. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. а у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11...10/23), Врховни суд је нашао да је ревизија тужилаца дозвољена, али да није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у утуженом периоду тужиоци су били у радном односу на одређено време код тужене као професионални припадници Војске Србије. Тужилац АА је обављао посао ... – ... на издвојеном објекту ..., а тужилац ББ је радио као ... на издвојеном објекту „...“, у селу ..., који припада Гарнизону ..., Команди за развој ... бригаде. Тужиоци су у утуженом периоду радили наизменично у сменама које трају 12 сати, 24 сата одмора, 12 сати рада ноћу, па 48 сати одмора, с тим да је у појединим случајевима долазило до одступања од оваквог распореда времена тако што би тужиоци по завршетку ноћне смене били додатно радно ангажовани и тако остварили прековремене сате рада. Вештачењем је утврђена висина потраживања тужилаца, као и да се коефицијент од 20% садржан у коефицијенту плате тужилаца односи на посебне услове рада у Војсци која регулише члан 83. Закона о Војсци.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужилаца основан, па је применом материјалног права наведеног у образложењу побијане пресуде усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца са образложењем да је за остваривање права по основу прековременог рада тужилаца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права – утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак, за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова – немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада, да све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор. Из наведених разлога, другостепени суд је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбени захтев као неоснован.

По оцени Врховног суда, побијана другостепена пресуда заснована је на правилној примени материјалног права.

Рад дужи од пуног радног времена предвиђен је чланом 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник Републике Србије“, број 116/07), као елемент посебних услова под којима професионално војно лице (официр, подофицир и професионални војник) врши службу у Војсци Србије, због којих се утврђује коефицијент за обрачун плате који је за 20% до 50% већи од коефицијента утврђеног на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеним за финансирање одбране. Према ставу 2. тог члана, под радом дужим од пуног радног времена из става 1.

истог члана сматра се рад у случају предузимања мера приправности, узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, борбе против елементарних непогода, дежурства или сличних дужности у команди, јединици или установи Војске Србије, као и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице односно установе, или би била нанета материјална штета, или угрожени животи и здравље војних лица и других грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, број 10 од 20.04.2017. године - пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима врши службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Међутим, одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писмени налог надлежног старешине (став 1), с тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам сати недељно нити дуже од четири сата дневно (став 2), изузев у случајевима предвиђеним у трећем ставу тог члана. Према члану 85. став 1. наведеног закона, професионалном војном лицу увећава се плата за часове ноћног рада, рада у дане празника који су законом одређени као нерадни дани и рада дужег од пуног радног времена, осим рада дужег од пуног радног времена из члана 83. тог закона.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, поред осталог, прописано је: да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протека тромесечја у којем их је остварио (став 2); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплатити додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије не припада увећање из члана 32. и 33. Правилника (ноћни рад и рад на дане празника који није радни дан) и из става 1. и 3. овог члана (став 4).

Према одредбама чл. 141. и 142. Закон о Војсци Србије, о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављени старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“, странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату (изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, а који се

остварује на основу редне листе), накнаду плате (изузев накнаде плате за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а која се остварује на основу редне листе), отпремнини, јубиларној награди.

Из изложеног, по становишту Врховног суда следи да је за остварење права по основу прековременог рада тужилаца било неопходно обраћање старешини војне јединице ради признавања и конкретизовања тог права - утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова - немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојање сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужиоци нису подносили захтеве надлежном старешини за признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђење права на исплату увећане плате, нема основа за њихово потраживање, које би им било могуће досудити само по правилима о накнади штете, у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који им није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног таквим решењем.

Из наведених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић